
ARTILERIA BÂRLĂDEANĂ ÎN ACȚIUNE**Oltea RĂȘCANU GRAMATICU*****Cuvinte cheie:** *Război Mondial, Regiment, artilerie, garnizoană.***Key Words:** *World War, Regiment, artillery, garrison.***Abstract**

Established on the 1st of April 1914 at Ploiești, the 23rd Artillery Regiment was involved in the Romanian military campaigns of 1916 and 1917 in the First World War, offering its blood price. On November 27th 1923, the Regiment was transferred to the garrison of Bârlad, under colonel Dumitru Dumitrescu's command. The Regiment distinguished itself through heroism and bravery in the Second World War as well, both in the Eastern Campaign (the liberation of Bessarabia, the Odessa operation, Stalingrad, Chișinău-Iași) and the Western Campaign, after its fusion with the 30th Artillery Chișinău Regiment (the liberation of Banat, Transylvania, Czechoslovakia). After its establishment on November the 1st 1915, the 3rd Heavy Artillery Regiment distinguished itself through countless acts of bravery in the two World Wars, with the cost of thousands of lives. After the war, in 1949, the Regiment was transferred to the garrison of Bârlad, undergoing several changes of organization until the 25th of January 1961 when the 17th Artillery Brigade was established, the largest land artillery unit in the Romanian Army. On November the 1st 1990 it was given the name „General Alexandru Tell” and in 1995 it received the combat flag. On December the 1st 2001, the 17th Artillery Brigade becomes the 82nd Antitank Artillery Regiment; on October 4th 2004 it becomes the 82nd Artillery Division and then the 52nd Artillery Regiment in 2010.

There were ample festivities organized by the 01458 Military Unit on the anniversary date- 75 years, 80 years, 85 years, 90 years- of the Brigade. In November 2015 the Artillery of Bârlad will celebrate a great moment of pride: its centennial.

Regimentul 23 Artilerie Bârlad

Regimentul 23 Artileriei s-a înființat la 1 aprilie 1914 la Ploiești, sub comanda locotenent-colonelului Dumitru Glodeanu, dar a fost cartiruit la Focșani, în cazarma Regimentelor 11 și 16 Artilerie, subordonat Brigăzii a 5-a Artilerie și Comandamentului 3 Teritorial. La 10 mai 1914, regimentul a primit drapelul de luptă. O delegație a regimentului, însoțită și de drapelul de luptă, a participat la ceremoniile de înmormântare a regelui Carol I, și la cele de înscăunare a regelui Ferdinand I (28 septembrie 1914). Regimentul a fost mutat în Garnizoana Buzău (20-25 octombrie

---

* Societatea de Științe Istorice Bârlad.

1915), subordonându-se operativ Brigăzii a 13-a Artilerie din Ploiești și Corpului Armată din Galați.

Unitatea participă la Campania din 1916 la luptele din defileul Oltului la Căineni – Tâlmaci - Șelimbăr, Avrig - Porcești și Bran, apoi la marea bătălie de la Mărășești din august 1917 (zona Nămolosa - Mărășești – Răzoare – Viile Negroponte). A fost cartiruit pentru refacere, în luna noiembrie 1917, la Frumușița, în județul Covurlui, apoi la Hârlău (3 decembrie 1917), comandant colonelul Simion Marcovici. În perioada ianuarie - iunie 1918, regimentul a participat la luptele din Basarabia, contribuind la alungarea trupelor bolșevice și ucrainiene. După decretarea mobilizării generale, prin Înaltul Decret Regal nr.3179 din 28 octombrie 1918, regimentul, refăcut cu efective de război, a susținut eforturile infanteriei și cavaleriei în apărarea Transilvaniei, apoi în aprilie-august 1919 a participat la luptele de pe teritoriul Ungariei. După trecerea armatei la starea de pace, la 1 aprilie 1921, regimentul se înapoiază în garnizoana Buzău, sub comanda colonelului Ion Izvoran. Drapelul de luptă al unității a fost decorat cu Ordinul „Steaua României”, în gradul de cavaler, cu panglică de Virtute Militară, și cu Medalia „Crucea Comemorativă” cu baretele Mărășești, Carpați, Transilvania⁸⁵⁸.

Prin Înalt Decret Regal, nr. 2023 din 1921, partea activă a Regimentului 23 Artilerie a fost mutată la Lugoj și transformată în Regimentul 43 Artilerie Lugoj, subordonat Diviziei 1-a Vânători. La partea sedentară a Regimentului 23 Artilerie Buzău a fost numit comandant colonelul Nicolae Cruțescu, care îndeplinea și funcția de comandant al Pieței Militare Buzău. Prin Ordinul Marelui Stat Major, la 1 aprilie 1922, Regimentul 43 Artilerie Lugoj s-a transformat în Regimentul 23 Artilerie Lugoj, sub comanda colonelului Ion Izvoran. La 12 aprilie 1922, Regimentul 23 Artilerie a fost deplasat în Basarabia, pe aliniamentul Lipnic - Gura Ocnitei, cu misiunea de a împiedeca pătrunderea trupelor ucrainiene peste graniță⁸⁵⁹.

În final Regimentul 23 Artilerie a fost mutat în garnizoana Bârlad, în cazarma „Regele Ferdinand”, subordonându-se Diviziei 21 Infanterie Galați. Regimentul a ajuns, cu toate efectivele la Bârlad, la 27 noiembrie 1923, sub comanda colonelului Dumitru Dumitrescu⁸⁶⁰. La 24 ianuarie 1926, drapelul Regimentului 23 Artilerie Bârlad a fost decorat cu Medalia „Victoria”, în semn de recunoaștere a faptelor glorioase din perioada 1916-1923, colonel Cezar Butunoi⁸⁶¹.

În deceniile următoare, regimentul a desfășurat acțiuni de instruire în cazarmă, ședințe de trageri, marșuri, aplicații și manevre militare, participarea la concursurile organizate de Divizia 21 Infanterie și Corpul 3 Armată. Conducerea era asigurată de cadre competente precum colonelul Lazăr Rădulescu (1930-1931), colonelul Constantin Petrescu (1931-1937), locotenent-colonelul Victor Alexandrescu (1937-1938), colonelul Haralambie Eftimescu.

Conform Ordinului Marelui Stat Major, la data de 14 aprilie 1940, Regimentul 23 Artilerie s-a deplasat, dincolo de Prut, în Basarabia, cu trenul și în marș până la

⁸⁵⁸ „Arhivele Militare ale României” Pitești (în continuare, *A.M.R. Pitești*), Jurnal de Operațiuni nr.1228, dosar 4, f. 20-22.

⁸⁵⁹ *Ibidem*, f. 35.

⁸⁶⁰ *Ibidem*, f. 39.

⁸⁶¹ *Ibidem*, f. 41.

Ialoveni, acționând pe aliniamentul Geamîna - Constantinești - Ementa - Sălcuța – Selemet – Cimișlia (24 - 29 iunie 1940). După ultimatumul sovietic, de părăsire a Basarabiei și nordului Bucovinei (26-27 iunie), soldații basarabeni au părăsit posturile de luptă, abandonând materiale și echipamente din dotare. Presat de noua situație, la 30 iunie 1940, regimentul a trecut Prutul pe un pod de vase la Leova, continuând marșul prin Berezeni – Fălciu până la Bârlad. Regimentul 23 Artilerie, comandat de colonelul Alexandru Ianculovici, a fost reorganizat pe trei divizioane, continuând instrucția și pe timpul iernii⁸⁶².

Regimentul 23 Artilerie, aflat în subordinea Diviziei a 15-a Infanterie din Corpul 5 Armată, a primit ordin, la 22 iunie 1941⁸⁶³, să ocupe dispozitivul de luptă Arsura - Drânceni, pregătind sprijin atacurilor Regimentelor 10 Vânători Chișinău, 25 Infanterie Vaslui și 35 Infanterie „Cetatea Albă”⁸⁶⁴. În zilele următoare a trebuit să se facă față cu greu puternicelor bombardamente ale artileriei sovietice.

După forțarea Prutului, la 9 iulie, au bombardat pozițiile inamicului situate în localitățile Lăpușna, Hâncești, Sărata Galbenă, Reditu, Afumați, Călimănești și dealurile din preajma acestora. La 21 iulie 1941, unitatea a ajutat trupele române să traverseze Nistrul, la Tighina, angajând lupte grele în zona localităților Chițcani - Târlădeni- Gârbovat – Țânțăreni – Grigoriopol, acțiunile au continuat până la cucerirea Odessei (16 octombrie 1941), cu pierderi însemnate în oameni și tehnică de luptă.

După cucerirea Odessei, printre eşaloanele militare care s-au retras spre țară, s-a numărat și cele ale Regimentului 23 Artilerie, care în ziua de 13 noiembrie 1941, ora 10.30, au intrat în Bârlad, unde li s-a făcut o primire deosebită din partea oficialităților locale și a unui numeros public⁸⁶⁵. După o scurtă perioadă de refacere și instrucție, în septembrie 1942, Regimentul 23 Artilerie este trimis pe front în zona Cotul Donului - Stalingrad, cu trenul până la stația Stalino, apoi din 2 octombrie 1942 prin marș, pe o distanță de 481 km, până la localitatea Pereslavlski. La 17 octombrie, Regimentul a primit botezul focului în această zonă, sprijinind Divizia a 5-a Infanterie Buzău și Divizia a 14-a Infanterie Bălți prin foc concentrat de artilerie asupra pozițiilor militare inamice⁸⁶⁶.

⁸⁶² Declanșarea operațiunilor militare pentru eliberarea Basarabiei (22 iunie 1941) a găsit regimentul organizat pe două divizioane tunuri de 75 mm, fiecare cu trei baterii a câte 4 piese, și un divizion obuziere calibru 100 mm, cu două baterii a câte 4 piese (*ibidem*, f. 35).

⁸⁶³ Regimentul 23 Artilerie în ziua de 22 iunie 1941 avea dispuse subunitățile pentru sprijinul de foc astfel: Divizionul 1 sprijinea Gruparea tactică Nord (Grupare constituită în cadrul Diviziei), Divizionul 2 sprijinea batalionul 3 din Regimentul 10 vânători, iar Divizionul 3 sprijinea Gruparea tactică Centru (Regimentul 10 Vânători) (A.M.R., fond Regimentul 23 Artilerie, Registrul istoric al Regimentului 23 Artilerie, nr. 589, f. 29).

⁸⁶⁴ Divizionul 1 (cu Bateriile 1,2, 3 de 75 mm), comandat de locotenent-colonelul Nicolae Lăpușneanu; Divizionul 2 (cu Bateriile 4, 5, 6 de 75 mm), comandat de maiorul Nicolae Samson, Divizionul 3 (cu bateriile 7 și 8 Obuziere), comandat de maiorul Constantin Zăgănescu.

⁸⁶⁵ Comandantul regimentului colonelul Alexandru Ianculovici a fost ales cetățean de onoare al orașului. Elevii liceelor bârlădene au donat suma de 15.000 lei familiilor eroilor căzuți în luptele pentru eliberarea Basarabiei (A.M.R. Pitești, Jurnal de Operații, dosar 3, 1939-1944).

⁸⁶⁶ La începutul mării contraofensive sovietice din 19 noiembrie 1942, regimentul a avut pierderi importante: trei trenuri, trei obuziere, două tunuri, căruțe de muniții, chesoane, materiale de transmisiuni.

Dincolo de actele concrete de vitejie ale efectivelor românești, lipsa de armament modern, de coordonare, disensiunile cu comandamentele armatei germane, condițiile naturale îngrozitoare (gerul năprasnic al iernilor rusești), puternica contraofensivă sovietică, declanșată la 19 noiembrie 1942, au fost principalii factori ai grelelor înfrângeri suferite, încheiate cu mii de morți, răniți și dispăruți, pierderi materiale considerabile.

Luptele au continuat cu îndârjire în satele Balskoi și Dolcinslaya, apoi în 24 noiembrie în localitățile Petrovka și Cernicevskaia. La câteva zile de la declanșarea contraofensivei sovietice, jumătate din efectivele Diviziei a 15-a Infanterie, căreia i se subordona și Regimentul 23 Artilerie Bârlad, au fost capturate. Din acest regiment au murit vitejește în luptă căpitanul Brandabur, căpitanul Popescu, căpitanul Constantinescu, căpitanul-medic Prigoreanu, locotenentul Vineș, sublocotenentul Cuptor. A fost grav rănit comandantul regimentului colonelul Alexandru Ianculovici. Efectivele rămase au reușit să rupă încercuirea și să înceapă retragerea. Deși pierduse 60% din efectiv și tehnică de luptă, regimentul comandat de maiorul Vasile Alexandrescu, a reușit, după greutăți de neînchipuit, materiale, climaterice și morale, să se înapoieze în garnizoana Bârlad la 23 martie 1943.

După o scurtă refacere, conform Ordinului Marelui Stat Major, Regimentul 23 Artilerie Bârlad, aflat sub comanda colonelului Grigore Giurgescu, a fost trimis în Transnistria la 1 septembrie 1943. Făcând parte din Divizia a 15-a Infanterie, unitatea a cooperat cu Regimentul 12 Infanterie „Cantemir” Bârlad și Regimentul 10 Vânători Chișinău asigurând paza și ordinea între Nistru și Bug. De la 1 noiembrie 1943, Regimentul 23 Artilerie Bârlad s-a retras treptat, purtând lupte grele, pe traseul Bulgarka – Oceakov – Nikolaev- Dimitrevka – Brezanski- Crasna - Odessa – Dalnic – Coblievo - Corocmaz – Slobozia - Olănești – Pavlovka. În luna aprilie 1944, Regimentul 23 Artilerie, partea sedentară, a fost dislocată în localitatea Furculești, din apropiere de Turnu Măgurele. La 23 august 1944, regimentul ajunge la Tătărași, în județul Tulcea. De aici s-a retras, treptat, până la 30 septembrie pe itinerariul Somova-Tulcea- Radu Vodă – Pădurea Fundeni - Alexandria – Furculești - Corabia – Roșiori⁸⁶⁷.

În luna octombrie 1944, împreună cu alte unități militare românești, a asigurat paza Dunării, împiedecând pătrunderea trupelor germane staționate pe teritoriul Transilvaniei. În perioada 23 august -1 noiembrie 1944, Regimentul 23 Artilerie a participat cu o singură baterie la luptele pentru eliberarea Transilvaniei, și a teritoriilor Ungariei și Cehoslovaciei. La 20 noiembrie 1944, Regimentul 23 Artilerie Bârlad s-a contopit cu Regimentul 30 Artilerie Chișinău, încheind astfel o perioadă glorioasă de trei decenii în slujba patriei⁸⁶⁸. Cadrele preluate de Regimentul 30 Artilerie Chișinău au participat la acțiunile militare desfășurate pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei, apoi a teritoriului Ungariei și Cehoslovaciei⁸⁶⁹. Misiunea de lichidare de materiale, documente secrete, drapel de luptă, a fost dusă la îndeplinire de locotenent –

⁸⁶⁷ A.M.R. Pitești, Jurnal de Operații, dosar 5, f. 80.

⁸⁶⁸ A.M.R., fond Regimentul 23 Artilerie, Registrul istoric al Regimentului 23 Artilerie (583), f. 94 și urm.; C. Chișer, *Cronica militară a județului Vaslui*, Iași, Editura PIM, 2012, p. 128.

⁸⁶⁹ A.M.R. Pitești, Jurnal de Operații, 1228, dosar 4, f. 88.

colonelul Vasile Alexandrescu, comandantul părții sedentare a Regimentului 23 Artilerie Bârlad⁸⁷⁰.

Dintre eroii acestei companii s-au remarcat: locotenentul Roman Iosif, decorat cu Ordinul „Steaua României”, clasa I și sergent Stanciu Constantin, decorat cu Medalia „Bărbăție și Credință”, cl. I, sublocotenentii Velescu Aurelian și Corodeanu Constantin, decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a și mulți alții.

Regimentul 3 Artilerie Grea/ Brigada a 17-a Artilerie/ Regimentul 52 Artilerie Mixtă „Gen. Alex.Tell”

Celebrul Regiment 3 Artilerie Grea a luat ființă la 1 noiembrie 1915 prin Înaltul Decret Regal nr. 2354 din 28 octombrie 1915⁸⁷¹, sub comanda colonelului Gheorghe Filiti, ca parte componentă a Brigăzii 1 Artilerie Grea, cu sediul în fortul Chitila.

Regimentul 3 Artilerie Grea, aflat în compunerea Grupului 2 de Artilerie Grea, s-a afirmat în Războiul pentru Întregirea Neamului⁸⁷², înscriind pagini de glorie militară, atât în Campania din 1916, cât și 1917, cu prețul a numeroase victime⁸⁷³. Regimentul 3 Artilerie Grea a participat la luptele de la Turtucaia (1204 morți și dispăruți), Bălășia, Neajlov, Mărășești. În ziua de 15 august 1916, în urma bombardării localității Giurgiu, divizionul 1 deschide focul asupra orașului Ruscuc și asupra monitoarelor austriece de pe Dunăre. Începând cu ziua de 20 august bateriile regimentului vor participa efectiv la violente lupte din capul de pod Turtucaia, suferind mari pierderi umane și materiale. Din efectivul de 2802 oameni s-au înregistrat 1804 morți și dispăruți. În acțiunile de pe frontul dobrogean, din septembrie 1916, Regimentul 3 Artilerie Grea va fi prezent prin cele trei baterii ale divizionului 1, comandat de maiorul Vișan Ernest. Bateriile 1 și 2 de la Giurgiu și bateria numărul 3 de la Siliștea au primit ordin să se deplaseze în raionul localității Cuzgun, astfel că divizionul 1 cu toate bateriile intră în subordinea grupului Hortel și este dat ca întărire Diviziei 19, comandată de colonel C. Scărișoreanu.

⁸⁷⁰ *Ibidem*.

⁸⁷¹ „Monitorul Oastei”, 28 octombrie 1915. În componența Regimentului 3 Artilerie Grea intrau: Divizioanele 1, 2, 3, calibrul 105 mm., divizion de poziție compus dintr-o baterie calibrul 150 mm și două baterii de 87 mm, precum și o baterie depozit. Divizionul 1 Tunari de 105 mm, model 1891, cu reședința în fortul Chitila; Divizionul 2 Tunuri de 105 mm, model 1891, cu reședința la Turtucaia; Divizionul 3 tunuri de 105 mm, model 1891, cu reședința la Turtucaia; Divizionul de Poziție cu reședința la Turtucaia, dotat cu tunuri de 105 mm și cu tunuri de 87 mm, model 1880. La 8 mai 1916, nouă din bateriile regimentului primesc noi denumiri: Bateria a 4-a „Opanez”, Bateria a 5-a „Plevna”, Bateria a 6-a „Călugăreni”, Bateria a 7-a „Grivița”, Bateria a 8-a „Rahova”, Bateria a 9-a „Smârdan”, Bateria a 10-a „Regele Ferdinand”, Bateria a 11-a „Principesa Elena”, Bateria a 12-a „Principele Carol”.

⁸⁷² La 15 august 1916, când România a intrat în Primul Război Mondial, Regimentul 3 Artilerie Grea mobilizează: un stat major de regiment, 3 divizioane a 3 baterii calibrul 105 mm model 1891, divizion de poziție cu 1 baterie tunuri lungi calibrul 150 mm, 2 baterii tunuri calibrul 87 mm model 1880, 1 divizion a 3 baterii calibrul 75 mm model 1907, 1 divizion coloană muniții cu 3 coloane, o parte sedentară (trupe rămase în garnizoană în timpul războiului). Tracțiunea materialelor se făcea cu boi și bivoli (A.M.R. Pitești, fond 3016, dosar 215 ; fond 3319, dosar 176 ; fond de Microfilme RP II 1-1650, F II 6-1971 și 1978).

⁸⁷³ *Ibidem*; AGMB, Registrul istoric. *Scurt istoric privind Regimentul 3 Artilerie Grea*.

Pentru modul cum au condus focul subunităților și au sprijinit în luptă trupele proprii în ziua de 26 septembrie 1916, prin Înaltul Decret nr.3131/1916, comandantului divizionului 1, maior Vișan Ernest și celor trei comandanți de baterii, cpt. Negri Vasile, cpt. Atanasiu Vasile, cpt. Rânzescu Ion, li s-a conferit Ordinul „Steaua României” cu spadă în grad de cavalier.

La 1 septembrie 1916, prin Ordinul Marelui Cartier General 612/1916 se reconstituie divizioanele 2 și 3 și coloanele lor de muniții. La 1 octombrie 1916, prin Ordinul Marelui Cartier General nr.1730, regimentul se mută la Focșani, în cazărmiile Regimentului 16 Artilerie, iar apoi printr-un alt ordin se îmbarcă spre Galați. Prin Ordinul nr. 535/ 13.11.1916 al Comandamentului Artileriei Grele divizionul 2 și 3 se îmbarcă de la Braniștea spre București, unde va intra în subordinea Grupului Apărării Dunării, comandat de generalul Inacovescu. Divizionul 2 pornește spre Călugăreni pentru a sprijini Divizia 71, iar divizionul 3 spre Ghimpați pentru a sprijini Divizia 21 Infanterie, artileriștii celor divizioane dând dovadă de mult curaj, iscusință și dăruire de sine. În seara zilei de 20 noiembrie 1916 se va da ordin de retragere generală spre est, acest moment fiind socotit ca încheierea bătăliei pentru apărarea Bucureștiului la care și-au adus tributul de sânge și artileriștii din Regimentul 3 Artilerie Grea. Efectivele Regimentul 3 Artilerie Grea s-a stabilit în cantonament în localitățile Corni - Albești, județul Vaslui.

Comandamentul Armatei a 2-a Române dă ordinul de operații nr. 1867 în vederea mării ofensive de la Mărăști. Cele 4 baterii din Regimentul 3 Artilerie Grea vor participa la pregătirea de foc a ofensivei de la Mărăști care a durat, cu unele întreruperi, două zile, efectul asupra pozițiilor inamicului fiind deosebit de eficace, pe Valea Șușitei, Valea Lărguței, satele Vizantea, Liești, Vultur, Maluri, Nănești, Valea Cașinului, Valea Oituzului ș.a., sprijinind în lupte infanteria și cavaleria. Regimentul 3 Artilerie Grea, comandat de lt.col. Paplica, cu statul major și divizioanele 2 și 4 este trimis la Vaslui (Corni - Albești, Târzii) în zona de reorganizare a artileriei grele. În bătălia de la Mărășești (24 iulie-21 august 1917) din Regimentul 3 Artilerie Grea participă divizionul 2 care pe data de 27 iulie a fost trecut sub comanda lt.col. Jitianu Gheorghe. În bătălia de la Oituz participă divizionul 1⁸⁷⁴.

În perioada 1916-1918, regimentul a avut 500 de militari dispăruți și 78 militari morți, dintre care 2 ofițeri, 2 subofițeri, 5 sergenți, 4 caporali și 65 soldați (lt. Slamă Gheorghe, comandantul secției, lt. Lupescu I. Constantin, plt. Donciu Nicolae, serg. Muratza Nicolae, șef telefoniști, brigadier Sperlea Mihai, ochitor ș.a.). Ca o recunoaștere a faptelor de arme săvârșite mai mulți militari ai Regimentului 3 Artilerie Grea au fost decorați, dintre care amintim locotenentii Slamă Gheorghe și Lupescu Constantin decorați post-mortem cu Ordinul „Steaua României” clasa a V-a, în gradul de cavalier, cu spadă și panglici de Virtute Militară, pentru faptele de eroism săvârșite în luptele de la Mărășești. Prin Înaltul Decret nr.1592, la 27.07.1918, drapelul de luptă al Regimentului 3 Artilerie Grea a fost decorat cu Ordinul „Steaua României” clasa a V-a, în grad de cavalier cu spadă și panglici de Virtute Militară⁸⁷⁵. Prin ordinul 1485,

⁸⁷⁴ Ion Cupșa, *Armata română în campaniile din anii 1916-1917*, București, Editura Militară, p. 210 și urm.

⁸⁷⁵ Arhivele Generale Militare București (în continuare AGMB), Registrul istoric. Scurt istoric al Regimentului 3 Artilerie Grea. Repere cronologice; vezi și C.Chiper, *op. cit.*, p. 130-134.

din 1 iulie 1922, drapelul regimentului a fost decorat cu „Crucea Comemorativă” a războiului 1916-1918, cu baretele Turtucaia, Dobrogea, București, Carpați, Mărășești, Târgu Ocna⁸⁷⁶.

Strălucite fapte de arme a desfășurat Regimentul 3 Artilerie Grea și în timpul celui de Al Doilea Război Mondial⁸⁷⁷, pentru eliberarea Basarabiei (luptele de la Cioara, Tighina, Grigoriopol, Tiraspol și Dubăsari), Operațiunea Odessa (sprijinind acțiunile de luptă ale Diviziilor 1-a Gardă, a 3-a Infanterie, a 11-a Infanterie, a Diviziei Blindate și ale Corpurilor 4 și 11 Armată, evidențiindu-se în luptele de la Dimova, Bujarski, Novacovka, Vinogradov, Freudenthal), Operațiunea Iași – Chișinău (cu Divizionul 1 Obuziere, calibrul 105 mm Schneider, model 1936, moto și Divizionul 2 Obuziere, calibrul 150 mm Skoda, model 1934, moto).

În zilele de 23-24 august 1944, Regimentul 3 Artilerie Grea se găsea în jurul orașului Bârlad, de unde a primit ordin să se deplaseze la Nămolosa. Primul contact cu trupele germane, devenite inamice, după evenimentele de la 23 august 1944, a fost în zona Urziceni - Gherghița, când a participat la dezarmarea unor coloane nemțești. După ce a luat parte la luptele de curățire a zonei de la nord de București, Regimentul 3 Artilerie Grea se găsea cantonat în comuna Sirma, județul Ilfov, la dispoziția Marelui Stat Major⁸⁷⁸. A urmat participarea la eliberarea Transilvaniei. Între 25 octombrie – 23 noiembrie 1944 a sprijinit acțiunile de luptă a marilor unități din compunerea Corpului 6 Armată, care acționa pe direcția Carei – Niregyhaza. Între 10 octombrie și 11 noiembrie 1944, Regimentul 3 Artilerie Grea de la Turda și până la Tisa a ocupat succesiv 16 poziții de tragere, unde a sprijinit efectiv lupta unităților și marilor unități ale armatei române. În operațiunea de forțare a Tisei, Regimentul 3 Artilerie Grea aduce un aport deosebit.

La 23 noiembrie 1944 comandamentul Corpului 6 Armată, ordonă Regimentului 3 Artilerie Grea să sprijine direct Divizia 21 Infanterie care avea rol principal în cadrul operațiunii armate de străpungere a frontului inamic⁸⁷⁹. La începutul lunii februarie 1945, regimentul intră în Slovacia și este pus la dispoziția Corpului 2 Armată, unde împreună cu Regimentul 2 Artilerie formează o grupare și printr-un foc distrugător nimicesc rezistența inamicului, satisfăcând cererile de foc ale Diviziei 9 și 11 Infanterie. La 25 februarie 1945, Regimentul 3 Artilerie Grea ia parte la luptele pentru cucerirea orașului Szvolen. Pe teritoriul Cehoslovaciei, Regimentul 3 Artilerie Grea sprijină alternativ acțiunile unităților și marilor unități ale Corpului 6 și Corpului 2, fiind citat pentru merite deosebite printr-o serie de ordine de zi ale acestor unități. De la 1 februarie și până la 9 mai 1945, unitatea a sprijinit acțiunile de luptă ale Corpurilor 2 și 6 Armată, în cadrul operațiunilor militare Banska-Bistrica, Hron-Morava, Tatra și Brno, ajungând până la 60 km de Praga⁸⁸⁰.

⁸⁷⁶ C. Chiper, *op. cit.*, p. 131.

⁸⁷⁷ La începutul celui de Al Doilea Război Mondial, armata română dispunea de 67 regimente de artilerie.

⁸⁷⁸ Regimentul s-a deplasat pe front și a ocupat dispozitiv de luptă în zona Iași, la Pietrăria, Slobozia și Grajduri, sprijinind în luptă Diviziile a 3-a Infanterie și a 5-a Cavalerie. La data de 20 august 1944, când s-a declanșat ofensiva pe frontul Iași - Chișinău, efectivele regimentului au desfășurat lupte la Lețcani, Păcurari și Curături, retrăgându-se apoi pe itinerariul Buhăiești – Bârlad – Tecuci – Bizighești (*ibidem*).

⁸⁷⁹ *Ibidem*, p.132.

⁸⁸⁰ *Ibidem*.

La data capitulării Germaniei, 9 mai 1945, Regimentul 3 Artilerie Grea se afla în Cehoslovacia, în apropiere de Brno, de unde a revenit în țară, în luna august 1945. La 23 august 1945, Regimentul 3 Artilerie Grea are marea onoare de a defila pe sub Arcul de Triumf, cu laurii victoriei și conștiința că și-au făcut datoria⁸⁸¹. Au murit pe câmpurile de luptă 67 de militari (un ofițer, 4 subofițeri, 62 gradați și soldați), dispăruți 23 (un ofițer, 2 subofițeri, 20 gradați și soldați). Dintre eroii regimentului se numără soldatul Marinescu Dumitru, plutonierul Baranga Iancu, plutonierul Marcu Pintilie, plutonierul Robu Ștefan, sergent major Căruntu Ioan, sergent major (post mortem) Petrică Ion, sergent major (post mortem) Nicolau Petrică, sergent major (post mortem) Buzuliuc Mihail⁸⁸².

După război, Regimentul 3 Artilerie Grea a fost dislocat la Roman (1945-1946), la Bacău (1946-1949) și apoi definitiv la Bârlad, în cazarma fostului Regiment 23 Artilerie⁸⁸³. După modelul sovietic, armata a fost reorganizată ca Armată Populară, iar la 28 martie 1948 a fost creată Direcția Politică Superioară a Armatei.

În conformitate cu prevederile Ordinului nr. 204.740 din 25 octombrie 1950 al Diviziei a 17-a Artilerie Rupere, Regimentul 3 Artilerie Grea și Comandamentul Brigăzii Artilerie Grea au format Brigada a 3-a Obuziere, în cadrul Diviziei a 17-a Artilerie Rupere. În 4 noiembrie 1950, Regimentul 3 Artilerie Grea se va muta în garnizoana Bârlad, având în compunere: 2 divizioane, unul de tunuri calibru 105 mm, și alta de obuziere calibru 150 mm. La 30 noiembrie 1951, pe baza Ordinului Marelui Stat Major nr. 319531, Brigada a 3-a Obuziere își schimbă denumirea în Brigada 213 Obuziere, fiind dotat cu obuziere 122 mm⁸⁸⁴. La 23 februarie 1953, Brigada 213 Obuziere, pe baza Ordinului Marelui Stat Major, nr.10 din 26 ianuarie 1953, își schimbă denumirea în Brigada 31 Obuziere având în organica sa 3 divizioane 122 mm și un divizion cadre.

După aderarea României la Pactul de la Varșovia a statelor socialiste din Europa (1955), ca o replică a Pactului Nord-Atlantic (1949), sub comanda U.R.S.S., la Bârlad au activat două unități militare de artilerie: U.M. 01048, condusă de Gheorghe Balosin, membru P.M.R., și U.M. 03271, având ca șef pe Gheorghe Costea, tot membru P.M.R. – ambele subordonate Corpului de artilerie de la Focșani.

Pe baza Ordinului Marelui Stat Major nr. 608 din 25 ianuarie 1961, privind desființarea Diviziei 17 Artilerie Rupere, ia ființă la data de 1 mai 1961 U.M. 01458 Bârlad⁸⁸⁵. Brigada 31 Obuziere cu efective și tehnică preluate de la Brigada 23 Obuziere Tecuci și de la Brigada 26 Aruncătoare Mixte din Roman constituie Brigada 17 Artilerie Rupere în garnizoana Bârlad. În această situație, Brigada 17 Artilerie a preluat tot ce-a fost mai bun de la cele trei brigăzi și Comandamentul Diviziei în înzestrarea cu armament, tehnică de luptă și corpul de ofițeri și subofițeri, devenind **cea mai mare unitate de artilerie terestră din Armata Română**⁸⁸⁶.

⁸⁸¹ *Ibidem*, p. 132.

⁸⁸² Vezi AGMB, Registrul istoric.

⁸⁸³ *Ibidem*.

⁸⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁸⁶ Vasile Costan, *Arc peste timp: de la Regimentul 3 Artilerie Grea la Brigada 17 Artilerie „General Alexandru Tell”*, în „Onoare și glorie”, p.1-2.

În conformitate cu ordinul nr.R.L.390 din 12 septembrie 1961 al U.M. 02450Y, în ziua de 9 octombrie 1961, U.M.01458 Bârlad primește de la Muzeul Central drapelul de luptă⁸⁸⁷. Unitatea a obținut rezultate bune la concursurile de trageri cu bateria, trecând prin toate etapele până la nivel de țară⁸⁸⁸. Tot cu ajutorul brigăzii s-a experimentat tragerea cu AROTAT-ul, în teren muntos, exercițiu realizat de către Bateria comandată de căpitanul Gheorghe Țărălungă. Succese deosebite au fost obținute de unitate la tragerile demonstrative executate în fața comandanților de artilerie de la toate eșantioanele conducerii ministerului și ale conducerii statului, în poligoanele Cincu⁸⁸⁹, Mălina⁸⁹⁰, Babadag, Rotunda, Cheia, Bratocea etc.

Rezultate foarte bune au obținut și la verificarea capacității de alarmare și mobilizare în anul 1967. S-a executat mobilizarea întregii unități cu aducerea de rezervești, resurse materiale și auto din economia națională, finalizându-se cu deplasarea prin marș pe timp de noapte în poligonul Valea Mălinei. Aici s-au executat aplicații cu trageri de luptă care s-au desfășurat în baza pregătirii cadrelor din această unitate. La 21 octombrie 1974, pentru rezultate bune și foarte bune obținute în pregătirea pentru luptă, Drapelul de Luptă al Brigăzii 17 Artilerie Rupere a fost decorat cu Ordinul „Tudor Vladimirescu” clasa a 3-a⁸⁹¹. În baza Ordinului Marelui Stat Major, nr.PR 650, din decembrie 1975, la 16 ianuarie 1976, unitatea își schimbă din nou denumirea în **Brigada a 17-a Artilerie**.

În coordonarea activităților unor formațiuni locale de apărare, un rol important reveneau tot cadrelor militare. Gărzile patriotice aveau misiuni în colaborare cu instituții specializate ale statului pentru asigurarea ordinii și liniștii publice pe timpul manifestărilor cultural-sportive, vizite oficiale, acțiuni teroriste, întărirea pazei instituțiilor și întreprinderilor importante în perioadele de consemn, etc. La Bârlad, Gărzile patriotice erau instruite și comandate de un ofițer M.Ap.N. (locotenent colonelul Dumitru Comișescu), iar instituțional se subordonau primului-secretar al Comitetului Municipal P.C.R.

Formațiunile A.L.A. (Apărarea Locală Antiaeriană) erau constituite în perioada comunistă, în localitățile urbane pentru adăpostirea și protecția populației în cazul unor atacuri aeriene ori terestre cu armament clasic sau de nimicire în masă. În Bârlad sediul formațiunii ALA funcționa într-un adăpost special amenajat, dar în afara acestuia erau identificate și incluse într-un plan de apărare mai multe spații aflate de regulă la subsolul unor clădiri mai solide din oraș. Sarcina protecției civile a populației revenea primăriei. Asistența tehnică cădea în sarcina unui ofițer din

⁸⁸⁷ *Ibidem*.

⁸⁸⁸ La primul concurs pe unitate, locul întâi a fost ocupat de Bateria a 5-a, comandată de căpitanul Emil Șerbu, ceea ce i-a dat dreptul să concureze la întrecerile pe Marea Unitate de Artilerie. Bateria a obținut locul întâi, care i-a asigurat participarea la concursul pe armată, unde a ocupat tot locul întâi, fiind considerată cea mai bună baterie de artilerie din armata română. Bateria a 5-a a avut rezultate bune și la concursurile din 1961, 1963, brigada a obținut locul întâi pe artileria forțelor armate prin Divizionul 1 (*ibidem*).

⁸⁸⁹ În anul 1972, din Divizioanele 1 și 2, unitatea a format o grupare de artilerie, condusă de colonelul Ioan Bălănescu, care a executat în poligonul de la Cincu, sprijin prin val de foc pe deasupra infanteriei și tancurilor care înaintau sub protecția acestuia (C. Chiper, *op. cit.*, p. 133).

⁸⁹⁰ AGMB, Registrul istoric. Scurt istoric al Regimentului 3 Artilerie Grea. Repere cronologice.

⁸⁹¹ *Ibidem*.

structurile militare. Miliției îi revenea sarcina îndrumării populației spre adăposturi în caz de nevoie. Pentru coordonarea tuturor forțelor cu atribuțiuni pe această linie (Primăria, Pompierii, Miliția, Salvarea etc.) era constituit un comandament local de urgență.

În cadrul evenimentelor revoluționare din decembrie 1989, U.M.01458 Bârlad a sprijinit noul Comitet provizoriu, menit să asigure conducerea Primăriei și a orașului⁸⁹². În noul Comitet a fost cooptat și colonelul Costea Sandu, comandantul Garnizoanei Bârlad⁸⁹³. Împreună cu soldații de la unitățile militare bârlădene, cu care revoluționarii fraternizaseră, și cei din gărzile patriotice, în perioada 22 - 31 decembrie 1989, s-a trecut la pichetarea principalelor instituții strategice (întreprinderi economice, social-sanitare, școli, instituții de cultură: Miliția, Procuratura, Poșta, Gara C.F.R., Autogara, Banca Națională, C.E.C.-ul, Magazinul general, Hotelul etc.).

Pentru a conferi legitimitate Comitetului coordonator, în jurul orei 19.00, s-a supus votului public, deschis, componența acestuia. În noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989, în baza Comunicatului Comitetului Provizoriu al Frontului Salvării Naționale transmis la TVR 1 București, s-a constituit Comitetul Provizoriu al Frontului Salvării Naționale la nivelul municipiului Bârlad prin transformarea comitetului coordonator în acest organism. Colonelul Costea Sandu a fost împuternicit să coordoneze acțiunile de apărare și protecție a municipiului. S-a elaborat și publicat *Apelul Comitetului Provizoriu al Frontului Salvării Naționale Bârlad* și s-a ales un Birou Executiv⁸⁹⁴. După procesul și executarea soților Ceaușescu, pe 25 decembrie 1989, lucrurile au început, puțin câte puțin, să se liniștească.

La Bârlad nu au existat incidente militare majore care să degenereze în vreun conflict armat, dar există doi eroi bârlădeni decedați – Cristian Olaru și Marius Nedelea, ambii militari în termen la Unitatea MAI Câmpina, omorâți pe Aeroportul Otopeni din București. De asemenea, au existat și alți militari în termen sau revoluționari care au fost răniți în cursul evenimentelor de la București sau din alte colțuri din țară: Eugen Ciurescu, Laurențiu Chiriac, Horațiu Coatu⁸⁹⁵.

Brigada 17 Artilerie a fost o reală pepenieră de cadre pentru eşaloanele de cadre superioare, o rezervă permanentă de cadre competente și constant apreciate ca iscusite în mânuirea traiectoriilor. An de an, prin munca personalului brigăzii, s-a reușit menținerea acestora în topul marilor unități și unități de referință ale Corpului 10 Armată teritorial.

⁸⁹² Vezi Laurențiu Chiriac, *Viața politică și administrativă a Bârladului (1944-1989)*, în *Aspecte și mărturii ale trecutului recent al Bârladului (1944-2007)*, vol.I, Bârlad, Editura Dacri, 2007, p. 9-107.

⁸⁹³ Virgil Popa, *Aspecte ale evoluției vieții politico-administrative ale municipiului Bârlad după 22 decembrie 1989*, în *Aspecte și mărturii ale trecutului recent al Bârladului, 1944-2007*, p. 108-126.

⁸⁹⁴ La 23 decembrie 1989, Consiliul Provizoriu al Frontului Salvării Naționale Bârlad a ales un Birou executiv compus din: Popa Virgil – președinte; col. Costea Sandu, Dabija Dan, Pădurariu Gheorghe, Constantinescu Constantin, Antohi Valentin, Lungu Sergiu, Chiriță Tudorel – membri (*ibidem*, p.116).

⁸⁹⁵ Primăria Municipiului Bârlad, fond Consiliul Local, dosarul 10/1989. Secretariatul pentru Problemele Revoluționarilor (SSPR), fond 22 decembrie 1989, dosarul 7/1989, filele 21-24; idem, Lista revoluționarilor din județul Vaslui, 2006; Laurențiu Chiriac, *op. cit.*, p. 104-105.

La 1 noiembrie 1990, cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la înființarea Brigăzii a 17-a Artilerie Bârlad, primește denumirea onorifică de „General Alexandru Tell”⁸⁹⁶. Prin Decretul Prezidențial nr.238, din 3 iulie 1995, i s-a acordat noul drapel de luptă Brigăzii a 17-a Artilerie „General Alexandru Tell” Bârlad. Dubla semnificație a manifestărilor aniversare inițiate în Garnizoana Bârlad cu prilejul „Zilei Artileriei” și a împlinirii a 80 de ani de la înființarea Brigăzii 17 Artilerie „General Alexandru Tell” a oferit prilejul editării de către publicația „Părerii Tutovene” a unui supliment omagial intitulat *Artileria în sărbătoare*. Numărul omagial este bogat ilustrat cu editorial închinat Zilei Artileriei Române, articole de fond vizând trecutul glorios al garnizoanei, mesaje din partea oficialităților militare și civile, personalități ale artileriei române (general de divizie Alexandru Tell, general de corp de armată Eremia Grigorescu, general de armată Vasile Atanasiu), interviuri cu actuali ofițeri aflați în funcție de conducere a Brigăzii 17 Artilerie, implicarea garnizoanei în viața social-culturală a Bârladului, activitatea Cercului Militar etc.⁸⁹⁷.

Cu prilejul aniversării a 85 de ani de la înființarea Brigăzii a 17-a „General Alexandru Tell” au fost organizate ample festivități în cadrul U.M. 01458, pe data de 4 noiembrie 2000. După sfîntirea Capelei Militare din interiorul unității, au urmat o serie de festivități militare și religioase printre care: dezvelirea Monumentului Eroilor Brigăzii 17 Artilerie, inaugurarea Sălii Tradițiilor Militare a Brigăzii, vernisarea unor expoziții, exercițiu demonstrativ de arte marțiale, ș.a. Generalul de corp de armată, dr. Mihai Popescu a trimis un mesaj de felicitare Brigăzii 17 Artilerie la ceas aniversar⁸⁹⁸.

⁸⁹⁶ Alexandru Tell (18 noiembrie 1846 - 25 aprilie 1925), martor ocular a trei evenimente cruciale ale istoriei românești, Unirea Principatelor, Războiul de Independență, Războiul de Întregire a Neamului, a fost o mare personalitate militară. Comandant de divizion artilerie, director al Arsenalului și Pirotehniei armatei, comandant al Școlii de Ofițeri de artilerie, două decenii și jumătate director al „Revistei artileriei”, comandant de divizie și corp de armată, publicist militar și mare colecționar de documente istorice și obiecte care au îmbogățit zestrea Muzeului Militar Național (săbii, revolve, obuze, cartușe, peste 100 de hărți tipărite la Paris, colecții complete ale periodicelor „Monitorul Oastei”, „Revista armatei”, „Revista artileriei”, „Revista militară”, Anuarele ofițerilor activi, almanahuri militare, proiectele de bugete de cheltuieli ale Ministerului de Război, decorațiile și beretele care au aparținut membrilor familiei, piese de echipament, sigiliul generalului din perioada când era comandant de batalion, o tabacheră oferită de domnitorul A.I.Cuza, un pistol cu butoiș pe care se găsește inscripția *Cezar Boliac, generalului Tell, souvenir*, 15 dosare cu copiile corespondenței militare privind Răscoala țăranilor din 1907, diplome etc.). A fost distins cu Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler, „Crucea trecerii Dunării”, „Medalia comemorativă rusă” (Mircea Agapie, Constantin Ucrain, *Personalități ale artileriei române*, București, Editura Militară, 1993, p. 49- 51).

⁸⁹⁷ Șeful Statului Major al Trupelor de Uscat, general de divizie dr. Mihai Popescu, în mesajul trimis Brigăzii 17 Artilerie amintează: „*Cei 83 de ani de existență ai brigăzii, organic integrați în istoria artileriei române din acest secol, constituie o generoasă contribuție la continuarea tradițiilor armeei și amplificarea prestigiului său în cadrul organismului militar românesc. Fie-mi îngăduit, ca la acest moment de sărbătoare pentru artileriștii din garnizoană Bârlad, să evoc deopotrivă cu mândrie și pioșenie glorioasă participare a brigăzii la îndeplinirea idealurilor naționale, eroica jertfă de sânge a tunarilor săi pentru binele națiunii române*” („Părerii Tutovene”, supliment omagial, octombrie 1998, p. 2).

⁸⁹⁸ „*Acum, la acest moment aniversar deosebit, am convingerea că veți păstra integre tradițiile și prestigiul de care se bucură Marea Unitate și că veți fi consecvenți în promovarea noului, în tot ceea ce trebuie să faceți pentru a asigura un înalt nivel de pregătire pentru luptă a brigăzii dumneavoastră*” („Onoare și glorie” număr festiv, noiembrie, 2000, p. 4).

Ordinul șefului Statului Major General, semnat de generalul de divizie, dr. Mircea Chelaru, reprezintă un adevărat îndemn pentru întreaga unitate: *„La această dată când armata română se află într-un profund proces de modernizare care cere tuturor eforturi susținute pentru adaptarea rapidă la noile cerințe ale timpurilor pe care le trăim. Fiți oamenii momentului, fiți puternici, inteligenți și în pas cu noile valori care se cer implementate prin cadrul organizatoric, prin înzestrarea și management, în scopul de a realiza o armată modernă care să răspundă cu precizie la misiunile ce îi revin pentru apărarea țării. Pilda înaintașilor voștri artileriști să vă înnobileze sufletul, să vă oțelească voința și brațul de a duce mai departe în vreme, spiritul de sacrificiu și dragostea de neam și țară”...*⁸⁹⁹

Preluând tradiția comandanților care s-au afirmat la conducerea Regimentului 3 Artilerie Grea⁹⁰⁰, după stabilirea definitivă în Garnizoana Bârlad (1950) și succesivele transformări care au urmat, în deceniile sfârșitului de secol al XX-lea și primele decenii ale secolului al XXI-lea, Brigada a 17-a Artilerie Grea a impus cadre bine pregătite profesional și civic, ancorate în dificilul proces de integrare și modernizare a armatei române: lt.col. Nicolae Popescu (1950), lt.col. Ion Mărășescu (1950-1951), lt.col. Gheorghe Cârjeu (1951-1953), lt.col. Gheorghe Caraman (1953-1954), lt.col. Constantin Dunăreanu (1954-1955), mr. Gheorghe Costea (1955-1957), lt.col. Constantin Cotulbea (1957-1959), lt.col. Gligor Lup (1959-1961), col. Gheorghe Medar (1961-1962), col. Gheorghe Ioniță (1962-1963), col. Grigore Cornescu (1963-1981), col. Emil Vieru (1981-1984), col. Valer Morar (1984-1985), col. Sandu Costea (1985-1992), col. Neculai Rotaru (1992-1997), col. Popescu Eugen (1997-1999), col. Neculai Rotaru (1999-2002), col. Ilie Placinski (2002-2004), lt.col. Costică Mocanu (2004-2008), col. Florin Păcleanu (2008)⁹⁰¹, lt.col. Ionel Munteanu (2008-2010), lt. col. Nicolae Florin Prunaru (2010), col. Viorel Onțanu (2010-2014), Constantin Bordei (2014...).

Prin înzestrarea cu obuziere, aruncătoare de mine și de proiectile reactive, unitatea a fost considerată cea mai mare unitate de artilerie din țară. Primul loc în artileria română a fost obținut, în special, prin înaltul nivel al organizării și desfășurării pregătirii de luptă al comandamentului și al subunităților⁹⁰². Datorită prestigiului de care se bucură în cadrul artileriei române a fost solicitată unitatea, de mai multe ori, să deservească instituții militare de învățământ: Academia de Înalte Studii Militare și la Centrul de Instrucție al Artileriei și Rachetelor⁹⁰³.

⁸⁹⁹ „Părerii Tutovene”, supliment omagial, octombrie, 1998, p.1.

⁹⁰⁰ Lt.col. Gheorghe Filiti, lt.col. Ion Zvoreanu, col. Dumitrescu Limburg, col. Alexandru Lupașcu, col. Silvestru Paladi, col. Gheorghe Divari, col. Gheorghe Hanganu, lt.col. Vasile Gavrilesco, lt.col. Dumitru Costovici, col. Constantin Oprescu, col. Napoleon Gomoescu, col. Nicolae Ciobanu, lt.col. Marin Nicolae (Comandanții Marii Unități, în „Părerii Tutovene”, supliment omagial, octombrie, 1998, p.1).

⁹⁰¹ *Ibidem*.

⁹⁰² „Periodic, Brigada a fost chemată să prezinte în fața comandanților din armata română, de la comandantul de baterie și similare până la Ministrul Apărării Naționale și Comandantul Suprem, aplicații de luptă demonstrative, atât în teren obișnuit și în munți, cât și asupra țintelor de la suprafața apei. A mai prezentat de asemenea trageri experimentale cu armamentul de artilerie și muniții din dotare”(Col. (r) Ioan Bălănescu, *Brigada 17 Artilerie „General Alexandru Tell” – mândria Bârladului*, în „Onoare și glorie”, p. 3).

⁹⁰³ Col. Costea Sandu, *Amintiri ale unui fost comandant*, în A.C.M.B., Registrul cu activități, f. 20.

Autoritățile locale, societățile comerciale, instituțiile publice au sprijinit unitatea militară în gospodărirea și înfrumusețarea cazărnilor, realizarea sălilor de specialitate și a bazei materiale, la câmpul de instrucție ș.a. La rândul ei, Garnizoana a ajutat autoritățile locale în construcția de locuințe, în realizarea magistralei de aducțiune a apei și canalizărilor. Militarii au fost alături de populație, în evacuarea acestora și a bunurilor materiale la inundațiile din 1965, 1969, 1972. Înlăturarea dezastrelor după cutremurul din 1977 și repararea și consolidarea unor clădiri s-a făcut cu sprijinul unității militare.

În urma procesului de restructurare al armatei, la data de 1 decembrie 2001, Brigada 17 Artilerie se transformă în Regimentul 82 Artilerie Antitanc, în baza Ordinului M.Ap.N. nr.M.S.99 din 25 iunie 2001 și trece în subordinea Brigăzii 8 Artilerie Mixtă Focșani⁹⁰⁴. La 4 octombrie 2004 în baza Dispoziției Statului Major General nr. B.5/1505 din 12 august 2004 Regimentul 82 Artilerie Antitanc se transformă în Divizionul 82 Artilerie Antitanc și rămâne în subordinea Brigăzii 8 Artilerie Mixtă Focșani⁹⁰⁵. Divizionul 82 Artilerie Antitanc are ca stat anexa și un Divizion de Pregătire Militari Pază Depozite care instruia anual peste 2000 de militari pentru paza depozitelor.

Totodată militarii unității s-au afirmat și în viața social-culturală a municipiului Bârlad. În cadrul garnizoanei se sărbătorește anual, alături de Ziua Forțelor Militare (25 octombrie), Ziua Națională a României (1 Decembrie), Ziua Drapelului Național (26 iunie), instituită prin legea 96/1998, Ziua Imnului Național (29 iulie) care are ca temei legal Legea nr.75 din 14 iulie 1994. Tricolorul, ca simbol național, este arborat la toate manifestațiile publice, pe el depunându-se jurământul de credință de către personalitățile statului și oștirea română. Cu ocazia Zilei Naționale a Drapelului au loc în toate garnizoanele militare, reședință de județ și în garnizoana București, ceremonii de înălțare a steagului tricolor în zonele numite „Piața Drapelului”.

Aniversarea a 90 de ani de la înființarea Divizionului 82 Artilerie Antitanc, la 1 noiembrie 2005, a prilejuit șefului Statului Major al Forțelor Terestre, general-locotenent dr. Sorin Ioan, noi aprecieri privind activitatea unității bârlădene: *„Sacrificiul și devotamentul dovedite pe câmpul de luptă de către artileriștii acestei unități, performanțele și rezultatele remarcabile obținute în instruirea trupei, precum și profesionalismul probat de colectivul de cadre de-a lungul timpului, au făcut ca această unitate să capete prestigiu unanim recunoscut și un loc distinct în artileria română modernă. Experiența acumulată prin participarea unității dumneavoastră la aplicații tactice, trageri de luptă, de instrucție și demonstrative sau experimentale, înaltul profesionalism de care dați dovadă definesc o structură bine organizată, aptă să răspundă în orice moment misiunilor încredințate”*⁹⁰⁶.

Cuvinte emoționante a rostit, cu același prilej, general de brigadă, conf. univ. dr. Eugen Popescu: *„În istoria artileriei române moderne, Regimentul 3 Artilerie Grea*

⁹⁰⁴ A.G.M.B., Registrul istoric: Repere cronologice. Regimentul 3 Artilerie Grea la aniversarea a 90 de ani.

⁹⁰⁵ *Ibidem*.

⁹⁰⁶ Gen. lt. dr. Sorin Ioan, *Ordinul Statului Major al Forțelor Terestre privind aniversarea a 90 de ani de la înființarea Divizionului 82 Antitanc*, în A.C.M.B., Registrul cu activități, f. 21.

*ocupă un loc deosebit de important, îndeosebi datorită participării sale glorioase la cele două conflagrații mondiale. Rememorând faptele de arme, constatăm cu mândrie ostășească, că salvele de tun ale Regimentului 3 Artilerie Grea au deopotrivă ecouri istorice și sentimentale peste timp, în conștiință și istoria noastră națională. La acest moment aniversar aducem un pios omagiu celor ce au servit patria sub drapelul de luptă al Regimentului 3 Artilerie Grea și care și-au găsit odihna veșnică pe câmpurile de luptă. Aceste admirabile fapte și jertfe ostășești, vă onorează și vă obligă în același timp pe dumneavoastră cei ce sunteți continuatorii tradițiilor regimentului, să obțineți rezultate superioare în procesul de instrucție, în îndeplinirea misiunilor ce vă revin...*⁹⁰⁷

Realizările deosebit de bune obținute de Divizionul 82 Artilerie Antitanc, de profesionalizare, de însușire a procedurilor de operare N.A.T.O., de modernizare a tehnicii de luptă, au necesitat un efort deosebit de voință, de acțiune, de timp, de buget și care au fost îndeplinite prin munca de echipă, atât la nivelul conducerii cât și la nivelul execuției, a artileriștilor bărlădeni, conștienți dar și motivați atât de renumele înaintașilor noștri cât și de rigorile și provocările prezentului. În anul 2010 Divizionului 82 Artilerie Antitanc a revenit la denumirea de Regimentul 52 Artilerie Mixtă "Gen. Al.Tell", în componența căruia intră trei batalioane⁹⁰⁸. Regimentul este subordonat Diviziei a 2-a Infanterie "Getica" Buzău⁹⁰⁹. Col. Bordei Constantin este în prezent comandantul Garnizoanei Bârlad.

Pregătirile pentru Centenarul Regimentului 52 Artilerie Mixtă «Gen.Al.Tell»(provenit din Regimentul 3 Artilerie Grea) sunt în faza finală. Noiembrie 2015 înscrie Centenarul acestei unități, la Bârlad !!!

BIBLIOGRAFIE

Arhivă

- „Arhivele Militare ale României” Pitești, Jurnal de Operații, dosar 5.
- Idem., Pitești, Jurnal de Operații, 1228, dosar 4
- Idem.,fond Regimentul 23 Artilerie, Registrul istoric al Regimentului 23 Artilerie, nr. 589.
- Idem.,fond Regimentul 23 Artilerie, Registrul istoric al Regimentului 23 Artilerie (583).
- „Arhivele Generale Militare București”(AGMB), *Registrul istoric. Scurt istoric al Regimentului 3 Artilerie Grea. Repere cronologice.*

Presă

- Monitorul Oastei”, 28 octombrie 1915.

⁹⁰⁷ General de brigadă, conf.univ.dr.Eugen Popescu, *Amintiri ale unui fost comandant*, în A.G.M.B., *fond cit.*, f. 23.

⁹⁰⁸ Comandanții acestor batalioane sunt: lt.col. Balan Sorin, mr.Măriuță, lt.col. Dumitriu Daniel.

⁹⁰⁹ Garnizoana Bârlad cuprinde: Regimentul 52 Artilerie Mixtă "Gen.Al. Tell", comandant col. Bordei Constantin; Batalioanele 83 Larom "Bogdan I" (col. Munteanu Vasile) și 85 Logistic" Gen. C. Cerchez" (col. Costescu Romeo), subordonate Brigăzii 8 Larom „Al. I. Cuza” Focșani; Secția Mentenanță (lt. col. ing. Ciulei Liviu).

- „Părerii Tutovene”, supliment omagial, octombrie, 1998

Lucrări speciale și generale

- Agapie, Mircea; Ucrain, Constantin, *Personalități ale artileriei române*, București, Editura Militară, 1993.
- Chiper, C. *Cronica militară a județului Vaslui*, Iași, Editura PIM, 2012.
- Chiriac, Laurențiu, *Viața politică și administrativă a Bârladului (1944-1989)*, în *Aspecte și mărturii ale trecutului recent al Bârladului (1944-2007)*, vol.I, Bârlad, Editura Dacri, 2007.
- Popa, Virgil, *Aspecte ale evoluției vieții politico-administrative ale municipiului Bârlad după 22 decembrie 1989*, în *Aspecte și mărturii ale trecutului recent al Bârladului, 1944-200*.
- Costan, Vasile, *Arc peste timp: de la Regimentul 3 Artilerie Grea la Brigada 17 Artilerie „General Alexandru Tell”*, în „Onoare și glorie”.